

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: za Zdravne družbe (liven Chicago) in Kanado \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cincin \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$4.00 per year, Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Člene glasilo po dopisih. — Rokopisi dopisov in nenarodnih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v sklopu, če je priložil poštnico.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov za vse kate. list. s listom:

PROSVETA

3617-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Townsendova cerkev

Prvo zborovanje Townsendovih pristašev v Chicagu je pokazalo in znova potrdilo staro resnico, da bedak se rodi vsako minuto, razumnik pa komaj vsak mesec ali morda vsako leto.

Gibanje za dvesto dolarjev mesečne pokojnine vsem starim osebam od šestdesetega leta, ki ga je zasnoval prethodni dohtar Townsend v Californiji, je zdaj organizirano v klubih po vsej deželi in čez 6000 zastopnikov teh klubov, večinoma starcev in stark, je pridrželo na čikaško zborovanje.

Zborovanje je odkrilo, da sta dr. Townsend in njegov tajnik Clements vsa oblast v organizaciji. Vsa iniciativa prihaja od njiju in kar onadva rečeta, to je zakon za organizacijo. Oba voditelja sta poročala, da klubi štejejo že štiri do sedem milijonov članov. Natančnega števila nista povedala in najbrže ga ne moreta. Vsak član plača dva dolarja pristopnine in \$1.20 letne članarine. Vse ta denar gre vodstvu (omenjena dva moža), toda kakih računov na zboru ni bilo. Listi so poročali, da računov sploh ni bilo treba, kajti delegatje so slepo zaupali svojima voditeljema. Nekaj delegatov je malo godrnjalo glede računov, dobili pa so odgovor, če ne zaupajo dr. Townsendu, naj zapuste organizacijo. Zelo demokratično!

Ako je res, da ima Townsendova organizacija štiri milijone članov, tedaj sta dr. Townsend in njegov partner Clements v enem letu spravila skupaj čez dvanajst milijonov dolarjev, če so namreč vsi plačali predpisano pristopnino in članarino.

Naj bo kakor hoče, čikaško zborovanje townsendovcev je pokazalo, kako lahko pridejo do svojega cilja vsi — raketirji. Isto je pokazal "father" Coughlin s svojo organizacijo "Unio socialne pravičnosti", katera se razlikuje od Townsendove organizacije le v tem, da Coughlin ne pobira pristopnine in članarine, temveč le "prostovoljne prispevke", ki pa so se — kakor so listi poročali — doslej sijajno obnesli. Tudi Coughlin je sam vsa oblast in blaginja; vsa oblast, kakor pri dr. Townsendu, prihaja od zgoraj, od njega, in članstvo nima nobene besede.

Zares — dolga in strašna ameriška kriza je sijajno polje za razne ekonomske in socialne mazače in raketirje! Mazač samo zavpije, da ima "najboljše zdravilo zoper depresijo, zdravilo, ki ozdravi Ameriko čez noč" — in "suckerji" pridrve v milijonih od vseh strani!

Poglejte samo cerkvene organizacije vseh vrst, kako sijajno živijo od "suckerjev"! Nekaj jim natrobijo in obljubijo, hipnotizirajo jih, ne da bi jim kaj dali — in denar dežuje kakor toča v pehar. Vsak slepar lahko jutri začne novo sekto, novo cerkev, in pojutranjem je že respektiran in bogat.

Townsendova organizacija je neke vrste nova cerkev za vse one starce in starké, ki so v materialnem pomanjkanju in ki nič ne mislijo. "Odrešenik" Townsend sicer ne obljubuje nebes na "onem svetu" — konkurenca je že pretesna! — obljubuje pa vsakemu starcu in starki, ki doseže 60 let, dvesto dolarjev mesečne pokojnine. V bistvu je to baš toliko kot nebesa po smrti ali pet krav za groš...

Hipnoza, ki učinkovito deluje v tem slučaju pri zapopanih ljudeh, je ista kakor pri onih, ki dajejo denar za nebesa po smrti. Ne vprašaj, samo nas poslušaj in veruj! Townsendovi se nič ne vprašajo, odkod in kako, le verujejo, da bo tako! Neki townsendovec je na čikaškem zborovanju celo predlagal, naj se starost upokojencev zniža na 55 let in vsakdo, ki doseže to starost, mora takoj pustiti svoje delo in iti v pokoj! Najraje bi videli, da polovica prebivalstva živi od dela druge polovice, če bi bilo namreč mogoče...

Zapopancem ne pride na misel, dali je to mogoče. Ne vprašajo se, kdo bo plačal ogromne vsote pokojnine. Nekdo jih mora plačati; če ne bo nihče plačal, bo vlada morala denar natisniti in ta denar — inflacija — bo vreden toliko manj čim več ga bo med ljudmi. Ali bodo starci denar jedli? Ali ne vedo tega, da človek ne živi od denarja, temveč od potrebin, kolikor jih dobi za denar? Tako je, dokler je denar na svetu. Townsendova cerkev pa hoče, da denar ostane, privatni kapitalizem ostane, profitni sistem ostane! Vse ostane po starem, samo denarja mora biti več za stare ljudi!

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Pevski kontest na Naprejevi proslavi

Milwaukee, Wis. — Pred par tedni sem čital v naši Prosveti dopis nekega "prijatelja Napreje," kako ga je skrbelo, kaj bo nam nudil Naprej za petindvajsetletnico. Ker mi ni bilo mogoče priti stvari do dna, mu pri najboljši volji nisem mogel odgovoriti poprej, da sem malo natančneje iztaknil skrivnosti za to proslavo.

Prijatelju povem, da bo ta dan — 17. novembra — v S. S. Turn dvorani prav iz "turna" vihrala Naprejeva zastava. Ta dan bo Naprejev praznik in kot tak bo praznik vsega milwauskega zavodnega delavstva. To bo dan, kakršnih že Milwaucani dolgo nismo videli.

Kolikor sem mogel videti do sedaj, je vse dokaj povoljno. Aktivnost pri Napreju je postala spet jako močna. Vsak ponedeljek zvečer se sliši kako naš pevovodja "muštra" Naprejevece, ker se menda bojijo, da bi jih to pot Čikažani posekali. Sedaj so v škripih, odkar so izvedeli, da so poleg milwauskih zborov Zvona in Planinske rože na programu tudi čikaški Savani, ki v kompeticiji s katerimkoli zborom niso malenkost. Nekdo mi je pravil in verjel sem mu, da Savani pojejo kot orglje. In na vse zadnje ne zamerim Milwaucanom, če se jim malo hlače tresejo. Povoda za to je menda dovolj in vse, kar bi jim priporočal, je, da naj se udeležujejo pevskih vaj ter se brihtajo kolikor je še pač sedaj mogoče ter pazijo, da jih Savani ne pohodijo.

In tudi ostala milwauska pevska kluba Zvon in Planinska roža se trudita, da bosta svoje dolžnosti dobro opravila, ker ta dan se ne bo pelo praznim stenam, ampak polni dvorani. Planinska roža se je odločila, da hoče imeti par vaj v Naprejevi dvorani in se učiti na Naprejevi piani, ker mislijo, da je plana vzrok, če se lepo poje. Vseeno jim pa želim mnogo uspeha. Zvon je šel pa še par milj dalj; da bo žel uspehe na koncertu kakor se nikoli, si je najel celo novega učitelja in se trudi na vse pretege ter hoče na vsak način odnesti prvenstvo. No, bomo že videli, kaj bo, je rekel Gorenjec. Vse, kar pač morete napraviti, je, da pridete v nedeljo 17. novembra v Zajčev Turn dvorano ter se sami prepričate, kaj bo.

Publicistični odsek.

Iz bakrenega okrožja

Calumet, Mich. — Kadar čitate dopis iz Calumeta, se gotovo takoj zmislite na bakreno industrijo, katera je bila zadnja leta tako v zastoju, da je v tem prekosila skoraj vse druge industrije. Radi tega se delavske razmere tukaj še vedno nečejo nič izboljšati, četudi je tukajšnja družba, Calumet in Hecla, nare-

dila okrog pol milijona dobička zadnje tri mesece, znamenje, da se je bakreni trg znatno izboljšal. Ker imajo pa bakrene družbe še vedno precejšnje zaloge bakra na rokah, katere že preprodati kot zvišati produkcijo, bomo morali menda še nekaj časa počakati predno se jim bo videlo potrebno odpreti kaj več rudnikov. Pripravljajo se sicer v kratkem odpreti Ahmeek rudnik, ki je eden najbogatejših in stoji zaprt že dve leti in pol, kar bo vsaj pomagalo tamošnjim prebivalcem, kateri so bili vsi do sedaj na relifu.

V nedeljo, 10. novembra, ob osmi uri zvečer se vrši v slovenski cerkveni dvorani velik shod, katerega prireja Jugoslovanski prosvetni klub. Shod je sklican v namen, da se pojasni narodu novi zakon socialnega zavarovanja, tako zvani "social security act", katerega je sprejel zadnji kongres. Ta zakon je zelo važen, posebno za delavce, katerim bo v bodoče zagotovljen vsaj kolikor toliko boljši obstanek v starosti ter bodo tudi zavarovani proti brezposelnosti. Dasi se je o tem veliko pisalo, vendar je gotovo malokateremu znano natančno, kako bo ta zakon deloval. Radi tega je klub preskrbel govornika, kateri je pomagal upeljati ta zakon in to je kongr. Frank E. Hook, ki zastopa naše okrožje. On bo v podrobnostih razložil ta akt, tako da bo vsakemu jasno in razumljivo. Poleg tega bo pa nastopil še en drugi govornik, ki bo pojasnil, kako deluje nova starostna pokojnina v Michiganu in kateri so upravičeni do nje.

To bo zelo poučen shod in radi tega je pričakovati, da narod pride v obilem številu ter se pouči o tem, kar je bilo narejeno za njegov prid. Da pa ne bo shod presuhošen, bomo imeli med govori tudi pevsko in godbeno točko. Vstopnina je prosta in vabljeni ste vsi. Odzovite se povabilu v velikem številu!

Joseph Chesarek.

94-letni veteran civilne vojne dobil sina

Chicago. — "The Medical Journal", glasilo organizacije ameriških zdravnikov, poroča v svoji zadnji številki, da so zdravniške avtoritete potrdile dejstvo, da je George Hughes, star 95 let in veteran civilne vojne v Ameriki, aktualni oče otroka, ki ga je porodila njegova 27-letna žena v lanskem decembru. Hughes, ki je bil star 94 let, ko je bilo dete rojeno, je imel s prvo ženo 16 otrok. Zdravniki, ki so ga preiskali, izjavljajo, da mož ni bil nikdar bolan in še danes je v vseh ozihi fizično perfekten; alkoholne pijače redno pije in čika tobak, toda kadil ni nikdar. Otroku, ki je možkega spola, so dali ime Franklin Roosevelt Hughes.

Tom Mooney, sloviti delavski jetnik, ki se spet bori za svobodo pred sodiščem v San Franciscu, Cal.

Abesinski cesar Haile Selassie.

Razkol med Ligo narodov in Italijo se je povečal

(Nadaljevanje s 1. strani.)

krožijo v Harrarju, so Abesinci pregnali Italijane iz mesta Gerlogubi in ga ponovno zasedli. Pri napadu na sovražnika so zasedli tudi štiri italijanske tanke.

Levo krilo italijanske armade, kateri poveljuje general Rodolfo Graziani, še vedno prodira proti reki Šibeli. Armada je bila ojačana s četami, ki so dosepele iz Mogadiša in italijanske Somalijske. Neko poročilo se glasi, da so italijanske čete na jugovzhodu v zadnjih dneh okupirale nadaljnja štiri abesinska mesta.

Džibuti, 4. nov. — Francoske avtoritete so morale dovoliti transportiranje orožja in bojnege materiala, ki so ga pripeljali nemški parniki, po železnici, ki veže to pristanišče z Adis Ababo. Nekaj časa so tovor zadrževali, da ugotovijo, ali je bil bojni material izdelan v Nemčiji, kar bi bila kršitev versajske pogodbe.

Uprava francoske železnice hoče vzdržati železniški promet, zaeno pa se boji napada s strani italijanskih vojaških letal, ker je Mussolini že prej naznanil, da bo železnica bombardirana, če bo dovažala bojni material Abesiniji.

Legislatura odpravila kupčijski davek

Trenton, N. J. — Državna legislatura je te dni preklicala zakon kupčijskega davka. Višja zbornica se je izrekla za preklic soglasno, nižja pa s 50 proti trem glasovom. Velika množica, ki je zasedla galerijo, je navdušeno pozdravila izid glasovanja. Republikanski governor Hoffman je podpisal preklic par minut po izidu glasovanja. Pri otvoritvi zasedanja državne legislature je governor poudaril, "da je še vedno mnenja, da kupčijski davek je najboljša rešitev naših akutnih socialnih in ekonomskih problemov." Zakon kupčijskega davka je bil sprejet v preteklem letu in je takoj izzval številne proteste pri delavstvu, cerkvenjaki in liberalcih po vsej državi. Pritisk je bil tako velik, da je moral governor sklicati izredno zasedanje legislature, ki je sedaj razveljavila zakon kupčijskega davka.

Reporter izgubil delo radi unije

New York. — Casopisna agencija Associated Press je radi unijskih aktivnosti odločila svojega "najboljšega poročevalca" Morrisa Watsona, podpredsednika časnikarske unije. Delo je izgubil, ki je unija naslovlila agenciji zahtevo za znižanje delovnika od šest na pet dni v tednu. Zda se bo borila še za vrnitev službe Watsonu.

Trinajst ubitih v čikaški okolici

Chicago. — V soboto in nedeljo so avtne nesreče terjale trinajst človeških življenj v Chicagu in okolici. Istočasno je bilo 113 oseb bolj ali manj pobitih.

Milwauska eksplozija uničila terorista

Dva ubita in enajst ranjenih

Milwaukee, Wis. — Dinamitna eksplozija v poljski naselbini na južni strani mesta, ki se je pripetila v nedeljo, je usmrtila dve osebi, morda tri, in enajst oseb je ranjenih. Razstrelba je bila v garaži in podrla je hišo, v kateri je stanovala družina Rutkovski. Dvajsetletni Rutkovski, domači sin, je mrtev. Dinamit ga je raznesel na kosce. Mrtva je tudi devetletna deklica Patricia Mlynarek. Tretja oseba, ki jo pogrešajo in je najbrže med mrtvimi, je 19-letni Paul Chavanek, tovariš Rutkovskega, ki je bil menda v garaži ob času razstrelbe. Ranjenci so z eno ali dvema izjemama sami Poljaki.

Policija domneva, da je bil mladi Rutkovski misteriozni terorist, ki je v zadnjem tednu povzročil pet bombnih razstrelb v Milwaukeeju in izzval veliko paniko, med katero je bilo zadnje soboto aretiranih čez 40 "komunistov". Lokalni kapitalistični listi so zagnali krik, da so bombni napadi delo "rdečkarjev" in list "The Wisconsin News" je razpisal \$5000 nagrade onemu, ki pride na sled teroristom. V soboto zvečer je ta list prejel po telefonu grožnjo: "Ako ne prekličete nagrade, pojde tudi vaš list v zrak." Policijska teorija zdaj je, da je terorist pripravil novo bombo, med delom se je pa dinamit ugal in raztrgal mladega Poljaka ter njegovega tovariša. Vse te bombe eksplozije so naredile okrog \$100,000 škodo. Dinamit je bil ukraden iz kempe CCC v okolici. Kaj je fant pritrilo do teh dejanj, še ni znano.

Mestni očetje "odpravili" slume

High Point, N. C. — Kako se hitro "odpravijo" slumski predeli, naj gredo vsi Američani — ali pa Timbukti — v šolo k tukajšnjim mestnim očetom in stanovanjski problemi dežele bodo rešeni. Ko je mestni svet imel pred seboj propozicijo, da od federalne vlade vzame posojilo za en milijon za podiranje slumov in gradnjo cenenejših in čednih delavskih stanovanj, so mestni očetje zaključili, da tukajšnji slum ni nobenih slumov, čeprav je mesto znano na široko prav radi slabih stanovanj. "Odpraviti" so jih pomagali tudi biznismani, ki so argumentirali, da bi bilo zidanje mestnih stanovanj — "socializem", ki bi škodoval hišnim posestnikom in tudi American Tobacco kompanija bi mogoče premestila tovarno radi dobrih pa cenenejših stanovanj!

Stavka relifnih delavcev

Frostburg, Md. — Okrog petsto delavcev pri relifnih delih v tem okraju je zastavalo v znak protesta proti "zaščiti mezd", ki jo je določila federalna administracija relifnih del.

Vera in življenje

Anglež Fielding Hall je dolgo časa kolonijl Burma in proučeval vero in Burmanov, o katerih pravi, da ne samo jejo v Budo, temveč tudi žive po njegovih, dočim se o Evropejcih ne da govoriti, živeli po naukih svoje vere, ki jo na znanjajo in izpovedujejo kot svojo. V "The soul of a People" je zbral vse št Burmanih. V njej pravi med drugim to:

Skušal sem si predstaviti, kako bi po Burman, ki bi prišel v Anglijo z namenom raziskuje vero Angležev in spozna impulz tega življenja.

Videl sem, kako bi mu pokazali kot vir naše vere in bi mu priporočili študira, da bo zvedel, kaj mi verujemo — kaj daje pobudo našemu življenju? dil sem v mislih temu Burmanu, kako pr sv. pismo, da študira in potem primerja naša dejanja in nehanja. Potem sem vid ko je bil popolnoma zmeden. Predstavlj si, kako bere v sv. pismu nove zaveze te reke:

Kdor ima ušesa, da sliši, naj čuje: Ljudje tega sovražnika, delaj dobro tistim, ki vražijo.

Blagoslavljaljaste tiste, ki te preklinjajo za tiste, ki te preganjajo.

Če te kdo udari po desnem licu, mu daj še levo.

Daj vsakemu, kar te prosi, in ne za nazaj od tistega, ki ti jemlje tvoje ime.

Burman bi potem primerjal vpliv te vernike. In kaj bi videl? On vidi... je mar treba pripovedovati, kaj vse o Kdor to čita, že dobro ve. In končno se b man vprašal: ali je res to vera tega n Ali more eno delati in drugo verovati?

V sv. pismu bere, da lažje pride kamezi uho šivanke nego bogatin v sveta. Vidi pa, kako se bogastvo povsod visoko kako že otroke navajajo, "delati kšefte žiti denar in se prepirati skozi življenje. Vidi, da se duhovniki, ki uče iz svetih s svojimi dohodki ne merijo z revnimi, s premožnejšimi. In Burman strmi. Vpr ali ta narod res veruje, da je bogastvo? Kajti dejanja dokazujejo, da smatra bo za dobro. Kje tiči njegova vera? Ali s gah, v katere baže veruje in ki preklinj gataše, ali v njegovih dejanjih, ki dokaz da je bogastvo nekaj dobrega in sicer zelo dobrega?

Burman mora postati popolnoma z Kajti nekdo, ki od zunaj premotriva n ro, jo presoja tako, kakor presoja vse na svetu. On ne more začeti s tem, da dal v njej edino razodetje resnice; ne m od nepoznanega k poznanemu, temveč mu obratno. Najprej bo poskusil zvede je resnično vera naroda in potem bo po nju naroda sodil, koliko mu ta vera res ni. Kajti brezsmiselno je reči, da človek eno veruje, drugo pa dela. To sploh n Človek lahko samega sebe vara, da je d darle mogoče, v svoji najgloblji notranj natančno ve, da to ne drži. Vera ni nek log, na katerega pristanemo, potem ga p žež in pozabiš. Vera obvlada duh in st za en dan, temveč za vselej. Če smo na enkrat preskusili, da se ob ognju opeč tem te izkušnje ne zavržemo, temveč k nimo kot navodilo za vse življenje."

Nekaj za ženske

Od kod imajo Angležinje in Irke tak sojno, cvetočo kožo? Pravijo, da od mnoge v njih domovini. To po res, kajti v in suhih deželah ne dosežeš takšne kožne benim toaletnim pripomočkom, vedno t pokana, neravna, volčasta. Pri nas o mo v prvih vlažnih jesenskih dneh, da d za mehek, moten sijaj. Prav tako po diih v jutranji megli. Tudi deževni d nam ne smeli preprečiti vsakdanjega sp Koža od tega ne bo imela škode. Treb primerno obleči!

Zanimivo je, da je vsaka doba dajala nost drugemu delu ženskega telesa. V Grčiji je bilo vse telo lepo in izoblikova ti k temu je ženske silila "moda", ki je zakrivala. Poleg tega je mladina tel naga (gimnastika prihaja od gimnos, k meni gol). V rokoku so gledala luč sv korekč samo ramena in prsa: zato je gojitev baš teh telesnih delov za žensk bolj nujna. Doba čednostnega zakriva ga, celo vratu, je bila tudi doba najm umivalnikov in menda doba najgrše telesnih delov. Od starih grških časov našnjega dne moda ni poznala nog. Te kril spet naš čas in nikoli ni bilo toliko nog. Potem je prišlo še odkritje trbisa ima precej dela, če hoče svoje telo sp sklad z zahtevami nove mode, ki se ozi tako na posamezne telesne dele kakor n no telo. In tem zahtevam lahko ustree slimo samo na razliko med damo iz čas njenega pasu in cele gore perila, na njena postala se pred starostjo brezobličn in na vitke vnujke in stare matere n Človek zmore vse, kar hoče.

Vesti s Primorskega

KOLIKO NAŠIH FANTOV JE PADLO V ABESINIJ?

Družine dobivajo telegrame o padlih sinovih

Gorica, 15. oktobra 1935. — Iz Julijske Krajine prihajajo zelo žalostne vesti. Takoj po velikih bitkah so začele dobivati naše družine že prve telegrame o padlih sinovih in mož ob priliki zadnjih in zelo krvavih bojov za Adigrat, Aduo in Aksum. Vojaške oblasti pošljejo namreč svojcem padlih posebne formulirane smrtno telegrame, v katerih seveda po fašistični metodi povečujejo te žrtve kot "caduti per la patria", kar v nobeni meri ne more potrditi naših mater in teta.

Kakor smo zvedeli iz gotovega roba, sta padla v teh bitkah dva Postojnčana, od katerih je eden sin znanega gostilničarja Stefana. Vojaški smrtni telegram je dobila tudi družina iz neke vasi blizu Postojne. Dalje poročajo, da so dobili take telegrame tudi iz Vipavske doline (baje trg Vipava in okolica). V zadnjem hipu smo izvedeli, da je padlo na abesinski fronti pet fantov iz Bilj. Te vesti še niso kontrolirane in ne moremo zagotoviti, koliko so resnične. Gotovo je, da niso povsem brez podlage.

Italijanski fašistični listi prinašajo obširna poročila o zmagi pri Adui, o bojih na drugih bojiščih in razne podrobnosti. Napad in izvojevanje Aduje je izvršila divizija "Gavinana", ki je imela svoj sedež v Firenci in je sestavljena iz 76., 81., 83. in 84. regimenta pešadije. Kot smo že poročali v preteklih mesecih, se stavlja te regimente zelo velik odstotek slovenskih in hrvaških fantov. Najhujše boje je imela prav ta divizija na svoji poti čez reko Mareb, na strmih in kame-nitih klanecih pri Daro Takle, kjer so se kakor poročajo italijanski fašistični listi, vršile zelo krvave in strašne borbe tudi na noč. Pri Adui se je bojeval 84. regiment, ki je utrpel velike zgube predno je zavzel mesto Aduo.

S fronte prihajajo poročila, ki so včasih med seboj zelo nasprotujoča, kar je razumljivo v takem položaju in zaradi različnih interesov. Tudi ne smemo pozabiti, da se pretiravajo na obeh straneh. Kljub temu pa se da vsaj približno oceniti vse vesti in si ustvariti vsaj približno sliko o položaju.

Vse neitalijanske agencije so prinesle vesti, da je bilo v bitkah na obeh straneh na stotine in celo na tisoče mrtvih. Italijani so predvsem poročali, da imajo veliko mrtvih samo Abesinci, o svojih žrtvah pa so dolgo molčali, končno so izjavili, da je padlo vsega skupaj 30 vojakov, od katerih je 25 Askarov (t. j. Erncev iz Eritreje, ki pripada Italiji) in samo 5 mož redne vojske, potem pa nekaj ranjenih in ujetih. V štiridnevni bitki za Aduo je vplah nemogoče, da bi vojska 110.000 mož izgubila samo 30 vojakov in samo 5 vojakov iz Italije. Ze sama naša vest demantira italijansko vojaško poročilo. Na drugi strani demantirajo trditve angleški in francoski listi, ki poročajo iz Port Saida, da so plule skozi suški kanal italijanske ladje z 800 ranjenici iz bitke pri Adui. Zopet smo upravičeni misliti, da je med temi mnogo Slovencev in Hrvatov.

Iz drugih krajev Julijske Krajine nam o tem manjkajo poročila. Bojimo pa se, da bodo vojaški smrtni telegrami prišli še marsikatero našo vas in da bo jok, obup in strah poleg drugega gorja še večji.

Ni bila brez podlage sumnja, ki je ob priliki izrazil naš list, ko je Mussolini poklical kot prvo po orožje naš tisto divizijo, pri kateri je največ naših ljudi, da je bo znal tudi kot prvo poslati v ogenj.

Udela bolnikov, ki se vračajo iz Afrike

Gorica, oktobra 1935. — Pred kratkim se je vrnilo iz Afrike pet delavcev, ki so oboleli radi malarije. Ker so preveč govorili o Afriki in obveščali domačine o svojih svojcih, ki so tamkaj so jih oblasti kmalu zaprle. Ze po prvih transportih bolnikov so nastavili v pristaniščih,

v katerih pristajajo ladje, veliko število raznih policijskih zaupnikov, ki imajo nalogo, da opazirajo vračajoče se o čem smejo govoriti. Ze takoj ob vstopu na domača tla jim prepovedo govoriti o vsem s'abem, kar so doživeli oni in njihovi tovariši. Teh pet delavcev, ki se niso strogo držali zapovedi, je torej doletelo kljub njih boleznim še to, da so morali v ječo.

Doslej je umrlo 179 delavcev

Fašistovski "Azione coloniale" prinaša nove podatke o stanju delavstva v vzhodni Afriki. Do sedaj je umrlo 141 delavcev za raznimi boleznimi, ki so si jih nakopali pri delu v vroči Abesiniji. V preteklem tednu jih je umrlo nadaljnjih 38, kar znaša skupaj 179. To pot je omenjeni list prinesel le seznam imen, ni pa povedal, za katerimi boleznimi so umrli.

Velike skupščine proti vojni

Trst, oktobra 1935. — Italijanski antifašistični listi, med njimi "Giustizia e liberta" in posebno "Difesa", poročajo o velikih sestankih in skupščinah, ki se vrše povsod proti vojni sploh in pa posebej proti fašistični ekspediciji v Afriki. Od vseh strani prihajajo na omenjene časopise poročila in resolucije, v katerih ostro obsojajo fašistično politiko Italije.

Tako se je vršila konec septembra v dvorani "Petit Journal" v Parizu velika skupščina reprezentantov delavskih organizacij. Dalje se je vršil v Marsellu velik kongres proti vojni. Udeleženi je bilo 83 organizacij in na stotine delegatov. Kongres je vodil abesinski delavec Gravier. Italijanski delegat je izjavil med drugim sedeč: "Aduja je bila nesreča za italijansko orožje, a je zadala konec Crispievski diktaturi v Italiji. Tudi nova afriška avantura bo končala s še večjim vojaškim polomom in polomom fašistične politike, pomeni smrt fašizma. Mi vemo, da sovražnik italijanskega naroda ni abesinski narod, ampak le fašizem in samo fašizem."

Tudi v Španiji je zlasti levičar obdržal ogromno zborovanje v raznih mestih proti fašizmu in vojni. Teh zborovanje je bilo preko sto. Edino v Madridu je sedanja vlada prepovedala tako zborovanje, češ, da bi se s tem izvajal ilegalni pritisk na Društvo narodov. Vendar pa so ga obdržali kljub temu z edinim govorom pod naslovom "Za rešitev Društva narodov."

O zborovanjih, ki se vrše v Angliji in ki so zlasti številna, ne bomo poročali. Tudi v ostalih državah, ki v zadevi sami niso neposredno prav nič prizadete, se obsoja postopanje proti nedolžnemu abesinskemu ljudstvu, kar poleg vsega ogroža današnji mir v Evropi in grozi z največjim polomom.

800 ranjenih v borbi pri Adui

"Morning Post" z dne 14. okt. javlja iz Port Saida, da so prišle tja italijanske ladje iz Eritreje "Bevedere" in "Sardegna", ki imata na krovu 800 ranjenecv iz bojev pri Adui. Ranjence bodo ladje prepeljale na Dodekanez, kjer se nahajajo velike vojaške bolnišnice. Gotovo je med temi ranjenimi velik odstotek naših fantov.

Franc Podgornik umrl

Gorica, oktobra 1935. — Po-

ročali smo že obširno o velikih nemirih ob priliki vpoklica letnika 1914, ki so se odigrali po gorških ulicah. Slovensko petje je izzvalo zaradi fašistov pretep, v katerem je bilo precej ranjenih. Smrtno nevarne rane je dobil tudi Franc Podgornik, doma iz Vipave. Odpeljan je bil hitro v gorško bolnišnico, kjer je kljub vsemu prizadevanju umrl. Govori se, da mu je zadal smrtno arne šofer fašističnega konzula.

Tomaž Grohar se je vrnil iz zaporov. Janez Zgaga še v zaporu

Gorica, okt. 1935. — V januarju lanskega leta sta bila aretirana in obsojena Tomaž Grohar, gostilničar in posestnik, ter Janez Zgaga, trgovec iz Podbrda, in sta dobila vsak po 20 let ječe. Vsak izmed njiju ima že čez 52 let in družino, zato je bila njuna usoda tembolj tragična. Tomaž Grohar je jugoslovanski državljan in zaradi tega se mu je posrečilo, da je bila kazen omlajena in da je po dolgem trudopolnem prizadevanju prišel iz ječe. Pred nekaj dnevi je prišel v Jugoslavijo. Gotovo ne bo nikoli več pozabil, česar je doživel v Italiji.

Našim kmetom ne plačujejo odškodnin za odvzeto zemljo

Reka, oktobra 1935. — O javnem vojaškem strelišču, na parcelah nazvanih "Nariče", ki so last kmetov iz Šembij, smo poročali že ponovno. Strelišče so začeli uporabljati že leta 1930. Takrat so se merodajne oblasti pogodile z lastniki za dobo petih let in malenkostno odškodnino 5 stotink za kvadratni meter uporabljenih tal. Tako letos poteče pogojeni rok in kot izgleda se bodo oblasti tega dela pogodbe točno držale, kajti na trnovskih seno-žetih pripravljajo že novo strelišče. Kar se pa tiče drugega dela pogodbe, to je odškodnine pa so oblasti do sedaj ostale gluhe. Za odškodnino so se prizadevali kmetje že neštetrkrat pobrigali, a vse je bilo brez uspeha. Izdali so za prošnje in vloge že precejšnje zneske, a odškodnine do danes še niso dobili. Ker so se na strelišču vžbali vsi uniformiranci iz reške pokrajine, vojaki iz trnovskih in bistriških vojašnic pa so ga uporabljali skoro vsak dan, je zemlja vsa uničena in nekaj let ne bo da kmetov prav nič česar. Zato bi morale oblasti plačati odškodnino ne samo za čas, ko so prostor uporabljali, ampak tudi za čas, v katerem zemljišče ne bo kmetu spet tisto, nudilo, kar je prej. Na ta način so šembijški kmetje dvakrat udarjeni, da ne omenjamo še drugih neprilik in sitnosti, ki so jih imeli zaradi tega strelišča.

Policijski komisarji odločajo tudi v socialnih vprašanjih

Il. Bistrica, septembra 1935. — Neka 71 letna starica iz Šembij, ki ne poseduje kakor ubožno kočico, je prosila knezko občinsko upravo, da bi ji kot drugim revnim občanom podelila kakšno podporo. Določili so ji malenkostno podporo, katero so ji morali na posredovanje političnega komisarja odvzeti. Vzrok temu postopku je to, da je njen sin osumljen kot protifašist.

Brezposelni oblegajo sindikate

Il. Bistrica, septembra 1935. — Fašistično časopisje v zadnjem času vedno češče povdarja, da število brezposelnih stalno pada. Vendar pa je v Il. Bistrici bliski Sokolski dom, današnja Casa del fascio, stalno oblegan od brezposelnih, ki čakajo zaposlitev. Si-

cer pa delavec v Italiji kljub zaposlitvi le toliko zasluži, da sam sebe preživlja, na družino pa še misliti ne more. Delati sme na teden le 40 ur, na uro pa zasluži 0.90 do 1.30 lire, tako da v najboljšem slučaju zasluži tedensko 52 lir. Pri vseh teh mizernih delavskih zaslužkih pa cene živilom stalno naraščajo. Tako postaja položaj našega delavstva čim dalje obupnejši.

Popravek

Gorica, oktobra 1935. — Poročali smo o tragičnem slučaju rojaka Milana Kavčiča, doma iz Idrije. Vest moramo v toliko popraviti, da Kavčič ni obolel v Afriki, ampak v Turinu predno je bil dodeljen ekspediciji v vzhodno Afriko vsled nenadne tolezni, ko je zvedel, da bo moral v Afriko.

Naši fantje beže čez mejo

Volosko, oktobra 1935. — O naših fantih, ki bežijo čez mejo na jugoslovansko stran, se pripovedujejo najrazličnejše stvari. Težko je ugotoviti in dognati, koliko te govorice odgovarjajo resnici. Fantje zginjajo z domov tako, da mnogokrat domači niti ne slutijo o njihovih namerah in tudi po več mesecev ne vedo ničesar o njih. Pred kratkim je skupina mladeničev iz Istre, ki so hoteli prekorati mejo, naletela na italijansko obmejno stražo. Fantje so pred stražniki bežali, nakar so ti tekli za njimi in streljali vse do Matulj. O nadaljnjem poteku tega incidenta pa ni točnejših poročil. Vsekako so taki slučaji vedno pogostejši vzdolž vse naše meje, posebno še, ko narašča bojazen pred mobilizacijo vsled s'abih poročil, ki prihajajo iz Afrike o usodi naših fantov.

Obsojen, ker se ni prijavil k naboru

Goriško sodišče je sodilo 23-letnega Benjamina Gorkiča, mehanika iz Vrtojbe, ki je bil obtožen, da se ni prijavil k naboru. Obsojen je bil pogojno na dva meseca zapor.

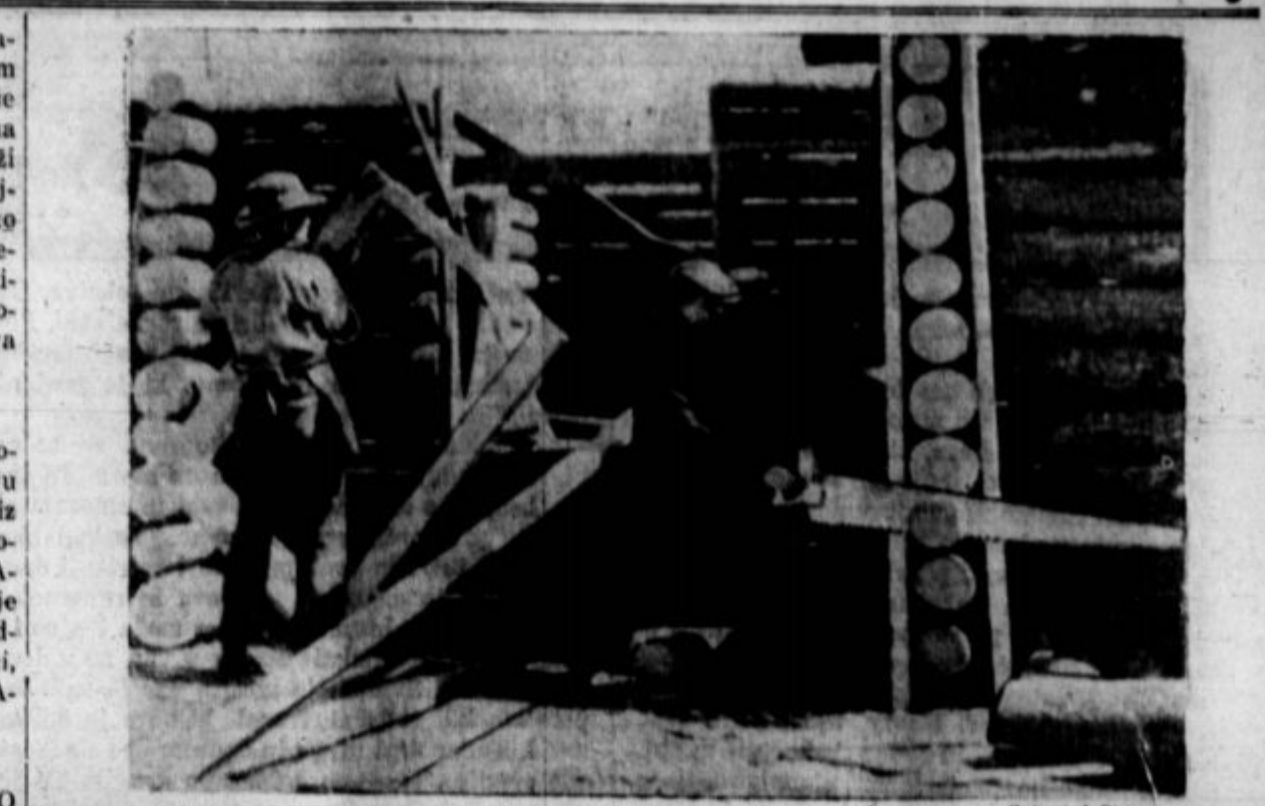
Uporni vojaki ustreljeni v Napolju

Ljubljana, oktobra 1935. — "Giustizia e Libertà" poroča iz Pariza, da je prišlo v Napolju med vojaki, ki so čakali na vrcanje za vzh. Afriko, do velikih nemirov in uporov. Nekateri od delki vojakov so se popolnoma odrekli disciplini in so se s silo zoperstavili, da bi odšli v Afriko. Nastopiti je morala policija in karabinerji, ki so uporne vojake pomirili in razgnali. Deset jih je bilo pri tem prijetih in odpeljanih na policijo, kjer so baje bili, po poročilu omenjenega lista, brez vseh formalnosti ali kakšne nagle vojaške procedure, postavljeni ob zid in ustreljeni. Zaradi tega razburljivega dogodka je bil odložen odhod dveh ladij.

Spori med vojaki in milico

Trst, oktobra 1935. — Nesporazumi, o katerih smo že ponovno poročali in ki se še nadaljujejo, so med fašisti in vojaki na dnevnem redu. Pri tem pride običajno do krvavih pretepov in tudi do streljanja.

Tako se je v Milanu srečala gruča črnih srajc z vojaški letalci, ki so bili vpoklicani v Abesinijo. Letalci so pričeli fašiste napadati, češ, da jim je lahko kričati po milanskih ulicah in se delati korajžne. Po kratkem prerekanju je prišlo do pretepa, v katerega je posegla policija in rešila avto.

Slika kaže delavce, ki jih je federalna relifna administracija poslala v Alasko, pri gradnji barake.

Obsodbe zaradi bega čez mejo

Pred goriškim sodiščem se je vršil proces proti 46 letnemu Josipu Brzetiču iz Smartnega pri Kojsem v Brdih. Bil je obtožen, da je brez potnega lista odšel čez mejo. Obsodili so ga na 2 meseca zapor. V 2000 lir denarne kazni.

Nemir se polnša italijanskega ljudstva

Trst, oktobra 1935. — Vojna z Abesinijo ni med preprostimi ljudstvom prav gotovo nič priljubljena. Fašizem je z vsemi sredstvi in močmi predstavljal ta boj kot osvetitev zaradi izgube pri Adui 1. 1896 in kot razširitev fašističnega imperija. Tudi je treba ločiti oficijelno, prišljeno, zunanje, javno mišljenje od skritega protivojnega mišljenja velike večine prebivalstva. Morda je baš zaradi tega fašistična vlada odredila, da vojaške oblasti "nakažejo" samo 5 mrtvih Italijanov pri Adui.

Kot smo zvedeli, je baje vojaštvo v Rimu v kasarnah v stalni pripravljenosti, morda tudi glede angleškega in abesinskega konzulata. Spati morajo obločeni, da so za vsako eventualnost pripravljeni prijeti za puško.

Rekvizicija?

Poveljstvo videmskega armijskega zbora je s posebnimi letaki razglasilo, da se bo koncem oktobra in pricetkom novembra vršil vojaški pregled vseh vrst vozov in vprežne živine, da pa se niti vozovi niti živina ne bodo rekvirirali. Tudi do časne rekvizicije očitno ne bo prišlo, čeprav so jo listi pred prejšnjim mesecem napovedali in jo je za beležili tudi naš list.

Vojaški pregled se je vršil 29. oktobra v Kalu pri Kanalu, 30. v Čepovanu, 2. novembra v Kanalu, 3. v Grgaru, 5. v Trnovem, 6. novembra pa v Anhovem. Lastniki vozov, konjev in mež, ki bi se temu pozivu ne odzvali, bodo, kakor pravi letak, kaznovani v smislu zakona.

Premestitev fašističnega duhovnika

Gorica, oktobra 1935. — Dosedanji župnik v Doberdolu g. Bressau je bil pred kratkim premesčen. Odšel je na svoje novo službeno mesto v Kal pri Kanalu. Odhod župnika pa so doberdolski farani sprejeli z velikim veseljem in zadoščanjem. Župnik Bressau je po rodu iz Ločnika; oče je bil Furian, mati pa Slovenka. Kot je znano, je Bressau pred vojno priznaval, da je sin slovenske matere in je bil

ponosen na to dejstvo. Po vojni, po prihodu Italijanov, prav za prav z nastopom fašizma, pa je na to pozabil in vsled koristuljaba postal vnet Italijan. Ne samo to, prišel je tako daleč, da je sovražil slovenski jezik in naše ljudstvo. Večne protislovenske gonje in njegovo privatno nemoralno življenje je dajalo vsačemu povod za neprestane pritožbe. Njegovo postopanje je dovedlo do tega, da je zgubil pri faranih vse spoštovanje, tako da ga celo pozdravljali ni nihče več. S svojim krivičnim ravnanjem je trgal vernike od cerkve in vere. Zato se je cerkev čim dalje bolj praznila. Toda vse pritožbe faranov niso nič zalegle baje po zaslugi bivšega administratorja goriške nadškofije in razvpitega mag. Sirotičja, s katerim kot pravijo, sta bila velika prijatelja. O tem ne dvomimo, kajti njuno delo in njuni nameni so imeli iste cilje.

Vendar pa, kot zgleda, se je krivično postopanje in neprimeren življenje župnika Bressaua končno le zdelo presvobodno tako, da je bil uradno premeščen. Ljudstvo se je po njegovem odhodu oddahnilo. Verniki so, kljub temu, da so ostali za enkrat brez dušnega pastirja, zelo zadovoljni.

Zunanja politika angleške delavske stranke

Zunanji politiki je posvetil svoj prvi veliki volilni govor novi vodja angleške delavske parlamentarne skupine s. Atlee. Izjavil je:

"Če bi bila pri nas na krmilu delavska vlada, ne bi nastal današnji položaj, da je ena članica Zveze narodov izvedla brutalen imperialističen napad na drugo državo, ki je tudi članica Zveze narodov."

V letu 1931. je bila Zveza narodov močna radi brezpogojne podpore s strani naše države.

Kakó je mogoče, da so tako omalovaževali današnjo angleško vlado, ki ima tako večino v parlamentu, da je mogel začeti igrati vodilno vlogo italijanski fašizem? To je postalo mogoče ne radi naše slabe oborožitve, temveč radi naše politike te vladne večine. Ta vlada je izkazovala Zvezi narodov, paktu in kolektivni varnosti podporo samo na jeziku, v resnici je pa vodila imperialistično politiko. Nikdar ni resno poskušala, da bi razorožili konferenci pripomogla k uspehu; v železnoladni rezervi je ostala napram vsakemu predlogu, ki je bil tam stavljen. Rezultat je bil ta, da so se opogumili vsi oboroževalci nasilja: Japonska, Nemčija, Italija in manjši diktatorji. Zda je, v zadnjem letu svojega vladanja, se je ta vlada zamislila v svoje početje. Toda to, kar je skozi več let grešila, je povzročilo, da bo mnogo težje, kakor bi bilo sicer, izpolniti nalog, da zmaga prav nad nasiljem. Tej mizerni vojni v Abesiniji je treba čim najhitreje napraviti konec.

Pravijo, da bomo imeli kmalu volitve. Ta vlada bo poskušala, da pod krinko pomoči Zvezi narodov pridobi deželo za to, da bo glasovala za velike oboroževalne izdatke. To politiko zastopa predvsem "Daily Mail",

glasilo lorda Rothermera, ki je velik prijatelj fašistov in nasprotnik sankcij! Delavska stranka vztraja pri svoji politiki, to je politiki splošne razorožitve in dejanskega uveljavljanja načel Zveze narodov. Vedno bo bdela nad tem, da se bo pakt Zveze narodov izvajal le zato, da se ukroti in zavrne v svoje meje napadalec, nikdar pa ne zato, da bi se ta pakt zlorabljal za tekmo v oboroževanju."

Tako bo delavska stranka brez dvoma osvojila simpatije večine angleškega naroda.

Zanimivosti z vsega sveta

Palica ni več moderna, ugotavljajo angleški in francoski časopisi. Zato zadnja leta vse bolj in bolj izumira. Saj se pa tudi nič prav ne poda več sedanjemu sportnemu rodu, ki je začel čelo klobuk puščati doma.

Oče "halo" umri. V Orelli (Ontario), je umrl James Treasurer, prvi človek, ki je zavpil "halo" v telefon. Bil je sodelavec izumitelja telefona Grahama Bella. Pri poskusih s prvim telefonskim aparatom je imel nalog poklicati Bella po telefonu. Zavpil je "Halo" in pri tem je ostalo do današnjega dne.

Peš iz Capetowna v Kairo sta se bila napotila dva Angleža, uradnika brez službe. 7628 angleških milj dolgo pot sta prehodila brez belica v žepu. V Kairu sta izjavila, da sta s tem "izprehodom" zelo zadovoljna.

Zet bivšega abesinskega cesarja Menelika — mizar na Madžarskem. Pred 30 leti je Madžar Janoš Gall odšel po avetu. Ustavil se je v Adis-Abebi, prišel na dvor in se oženil s kraljevo hčerjo. Rodil se mu je sin, ki ga je hotel Menelik vzeti za svojega, pa so se vsi člani cesarske družine ogorčeno uprli. Zdaž mož mizari na Madžarskem.

Moskih več strela ubije kakor žensk. Na Angleškem so ugotovili, da je povprečno med desetimi ljudmi, ki jih strela ubije, samo ena ženska. Podobno razmerje je tudi v drugih deželah.

Astridina žalna znamka. Belgija bo izdala žalno znamko s sliko tragično umrle kraljice Astride. Čisti izkupicek pojda v sklad lige proti tuberkulozi.

Podpore: novim poročencem namerava po nemškem in italijanskem zgledu uvesti tudi Belgija. Ustanovili bodo poseben fond; iz njega bodo mladim zakoncem, ko se poroče, dajali dolgoročno posojila; da si bodo mogli ustanoviti lasten dom.

Francozi najbolj alkoholizirajo, je dognal mednarodni urad za pobijanje alkoholizma. V letih 1928 do 1933 je popil povprečno vsak Francoz dobrih 100 litrov vina, Grk, Italijan, Španec in Švicar 50 do 100 litrov, Bolgar, Madžar in Avstrijec 15 do 50 litrov, Nemec, Belgijec in Čeh pa 5 do 6 litrov. Pri pivu vodijo Belgijci (več ko 100 litrov), kolj za njimi so pa Nemci, Angleži in Čehi (50 do 100 litrov). Jugoslovani stajata tistika ne omenja.

"Queen Mary," nov angleški parnik, ki ga gradijo v nekem pristanišču na Škotskem.

Dolina meseca

ROMAN

Special JACK LONDON—Pisovalnik Vladimir Levstik

"Stara ženska sem. In ker sem ženska, vam ne povem, koliko let mi je. A moške znam vendar držati. Držala bi jih, pa da sem brezbozna stoletnica in mi sega nos do podbradka. Ne mladim moških! Ti so bili moški, ko sem bila še mlada. Stare mislim, stare, ki se spodobijo mojim letom. In blagor mi, da imam to moč. Na vsem tem svetu nimam ne svojeve ne imetja. Imam samo svojo modrost in spomine — spomine, ki so pepel, a kraljevski pepel, ki se leskeče kakor dragulji. Starke, kakršna sem jaz, stradajo in zmrzujejo, ali pa se morajo sprijazniti z ubožnico in ubogim grobom. Jaz se ne sprijaznim! Jaz držim svojega človeka. Res, da je samo Barry Higgins, stari Barry, težek kakor vol, a dedec je vendarle, in čuden, kakor vsi moški. Seveda, roko ima samo eno." Skomignila je z rameni. "A zato me ne more tepati — in stare kosti so občutljive, ko se je okroglo meso na njih stanjšalo v same kite.

"Ali, če pomislim na svoje divje mlade ljubimce, na prince, nore, kakor je nora mladost! Živela sem. To mi zadošča. Ničesar se ne kesam. In pri starem Barryju imam zdaj zagotovljen grizljaj, da se najem, in topel kotiček, da se pogrejem. In zakaj? Zato, ker poznam moške in bom ostala zmerom toliko zbita, da jih bom znala držati. Grenka sladkost je to znanje o njih, bolj sladka ko grenka — o teh moških, teh moških, teh moških! Ne o bedastih tepcih, ne o debelih buržujskih svinjah in poslovnih ljudeh, ampak o moških, ki imajo v sebi temperament, plamen in ogenj; o norcih, če hočete — a ta vrsta norcev je neobrzdano, kraljevsko plemo.

"Učiti se morate, ljuba ženica. Menjava! V tej besedi je ves čar. To je zlati ključ. To je igračka, ki jih zabava. Če tega v ženi ni, je mož Turek; če je, je njen zvesti suženj. V ženi mora biti veliko žensk namah. Če si hočete ohraniti ljubezen svojega moža, morate zanj pomeniti vse ženske. Biti morate zmerom novi, zmerom iskreni se v rosi novote — cvetica, ki se nikoli nikoli ne razcvete, da bi ovenela. Biti morate cel vrt cvetic, zmerom nov, zmerom svež, zmerom drugačen. In na vašem vrtu si ne sme moči nikoli utrati vašega poslednjega šopka.

"Poslušajte me, mlada ženica. Na vašem vrtu ljubezni živi kača. Ta kača je vsakdanost. Zdrbite ji glavo, če ne, bo uničila vaš vrt. Zapišite si ime. Vsakdanost. Ne bodite nikoli preveč iskreni. Moški so samo na videz robati. Ženske so bolj robate od njih. — Ne, nikar mi ne oporekajte, mlada ženica. Otroci ste še. Ženske so manj rahločutne kakor možje. Ali mar ne vem? Najbolj zaupne ljubezenske skrivnosti svojih mož pripovedujejo drugim ženskam. Moški nikoli ne govorijo tako o svojih ženah. Pojasnite mi to, če hočete. Razlaga je samo ena: v vsem, kar zahteva ljubezen, so ženske manj rahločutne. To je njihov pregrešek. Iz njega se rodi vsakdanost in vsakdanost je tista, ki kakor ostuden polž oskrinja ljubezen s svojo silino in jo uničuje.

"Bodite rahločutni, ženica mala. Ne kažite se nikoli brez svoje koprene, brez mnogih kopren. Zavijajte se v tišče kopren, ki naj se vse leskečejo in iskrijo od dragih tkanin in žlahtnih draguljev. Nikoli mu ne dajte, da bi strgal z vas poslednjo kopreno. Zavarujte se zoper jutranji dan s še več koprenami, še in še, s koprenami, ki jim ne bodi konca ne kraja. Vendar se pa ne sme zdeti, da bi bilo teh mnogih kopren res mnogo. Slehera mora biti, kakor da je edina med vami in vašim lačnim ljubimcem, ki noče imeti nič manj kakor vas vso. Vsakokrat mora biti tako, kakor da je dobil vse in

raztrgal poslednjo kopreno, ki vas zakriva. On mora tako misliti. A zgoditi se to ne sme. Potem ne bo nikoli nasličenja, zakaj drugi dan, bo našel drugo poslednjo kopreno, ki je prej ni opazil.

"Zapomnite si, slehera koprena se mora zdeti poslednja in edina. Zmerom mora biti tako, kakor da mu predajate vse, in zmerom si morate prihraniti nekaj, kar mu boste lahko predajali jutri in vsak prihodnji jutrišnji dan. Iz tega bosta nastajali menjava in presenečenje, tako da bo hlepenje vašega moža trajno in bodo njegove oči iskale novote v vas, ne v drugih ženskah. Svežost in novota vas in vaše lepote sta bili tista skrivnost, ki vam je dobila moža. Kadar mož utrga in doduha vso sladkost ene cvetlice, se jame ozirati po drugih. To je njegovo čudaštvo. Zmerom morate ostati cvetka, ki je skoraj že utrjana, pa se vendar nikoli ne da utrati, zvrhoma polna sladkosti, ki je nikoli ne zmanjka, čeprav mu neprestano nalivajo čašo.

"Neumne ženske — in neumne so vse — si domišljajo, da je prvo osvojenje moža že končana zmaga. Potem se vsedejo in postanejo debele, tope, mrtve in klavrne. Oh, kako so neumne! Vi, otroci, vi, mlada ženica s svojo prvo zmago, napravite iz svojega ljubezenskega življenja neskončno verigo zmag. Sleheri dan morate iznova osvojiti svojega moža. In kadar dobite poslednjo zmago in ne najdete ničesar več, kar bi se mogli osvojiti, tedaj je ljubezni konec. 'Finis' se pravi takrat, in vaš mož jo ubere na tuje vrtove. Zapomnite si, ljubezen je treba ohraniti nenasitno. Njen glad mora ostati oster kakor nož in vekomaj neutrušen. Hraniti morate svojega ljubelega dobro, oh zelo dobro, kar moči dobro; dajte mu, le dajte, a glejte, da bo odhajal lačen, zakaj potem se bo vračal, da bi dobil še več."

Gospa Higginsova je mahoma vstala in odšla iz sobe. Saxon je nehote opazila, koliko gibkosti in ljubezni je še bilo v tem suhem, ovenelem telesu. Opazovala je gospo Higginsovo, ko se je vrnila, in se prepričala, da ta gibkost in ljubezen nista bili namišljeni.

"Težko čem sem vam razložila prvo črko v abecedi ljubezni," je rekla Mercedes Higginsova, ko je sedla nazaj.

V njenih rokah je bilo majhno godalo iz finnega lesa bogate rjave barve; podobno je bilo gitarji, le da je imelo samo štiri strune. Umerjeno brusel s kazalcem po njih sem in tja, je z rahlim, nežnim glasom zapela nekakšno čudno melodijo v tujem jeziku, bogato s toplimi samoglasniki, vso zvonečo in vzbujajočo ljubezen. Mehko drhte sta se dvigala glas in spremljanje strun na čutnih valovih pesmi, zamirala v šepet in milovanje, blodila v somrak in zaljubljen temo in spet naraščala v barbarsko gospodovalne ljubavne krike, pretkane z žalobnim klicanjem in blaznim vabljenjem obiljub. Pesem in godba sta pretresali mladi ženi dušo, dokler ni bila sama podobna temu godalu, vsa drhteča od strastnih akordov. Bilo ji je kakor v sanjah in toliko da se ji ni vrtilo v glavi, ko je Mercedes Higginsova prenehala.

"Če bi vam mož iztrgal vašo poslednjo skrivnost in bi mu bilo vse, kar ste in imate, znano kakor stara istorija, pa bi mu zapeli to edino pesem, kakor sem vam jo jaz zapela, bi se njegove roke vendarle spet izegnile proti vam in v obeh bi mu zagoreli nekdanji plameni brezumnja. Vidite? Ali me razumete, ženica mlada?"

Saxon je samo pokimala. Njene ustnice so bile presuhe, da bi bila mogla govoriti.

(Dalje prihodnjik.)

Spomini iz svetovne vojne

(Nadaljevanje.)

Rusi so začeli pritiskati proti našim jarkom in morali smo se umakniti. Vso noč smo se umikali, končno so se tudi Rusi ustavili, ker so bili najbrž prav tako utrujeni kakor mi. Ko smo bili že daleč v ozadju, so nam pripeljali živila in dosti vina, da smo se lahko nasitili in napili. Tu smo potem tri dni počivali.

Zadnji dan počitka, ko so spet pripeljali živila, so se prikazali v bližini Rusi in dobili smo povelje za naskok. Kuharji niso utegnili niti razdeliti živil in dobili smo le nekaj kruha, ker smo morali potiskati sovražnika nazaj. Ustavili smo se šele zvečer, ko smo dospeli do neke železniške proge. Tam je naša straža ujela rusko patroljo, od katere smo izvedeli, da je v ozadju 16 vrat ruskega vojaštva. Dasi so bili Rusi v veliki premoči, smo jih vseeno naskočili in poglani tri vrste nazaj. Meni se je zdelo, da so se Rusi namenoma umikali, da nas zvabijo v past. Tako smo jih nekaj časa podili, potem pa smo zagledali ogromno število Rusov pred nami, ki so se obrnili proti nam. Takoj je prišlo povelje, naj se umaknemo, narkar smo odrgli nahrbtnike in

puškami v rokah bežali vso noč. Ustavili smo se šele, ko smo dospeli do nekaj starih strelskih jarkov, kjer smo ugotovili, da smo izgubili polovico moči. Vede-li nismo, ali so jih Rusi pobili ali zajeli.

V teh jarkih smo potem čakali na sovražnika vso noč. Upali smo, da nam ne bo tako daleč sledil, toda ko se je zdanilo, smo opazili Ruse, ki so se zarili v temljivo nedaleč od nas. Tretji dan so se umaknili nazaj, ko smo mi dobili ojačenje. Tam smo se vrtnili do srede oktobra, dokler nismo odkorakali v mesto Zaleselka, kjer smo par dni počivali v neki razbiti vojašnici. Potem smo odšli na planjavo zunaj mesta, kjer so nas Rusi opazili in takoj otvorili ogenj. Morali smo se umakniti nazaj v vojašnico z nekaj ranjenci.

V prvih dneh novembra, ko je bil zapadel sneg, je prišlo povelje, da moramo odrediti proti fronti. Veliki zameti so ovirali prodiranje, končno pa smo prišli v strelske jarkove, v katerih so bili madžarski vojaki. Zasedli smo njihove pozicije, oni pa so se umaknili v ozadje. Treba je bilo jarkove poglobiti in jih za- kar smo odrgli nahrbtnike in

smo žično ograjo 20 metrov na široko ob jarkih. Pri tem delu smo se menjavali vsaki 14 dni do meseca februarja.

Na 4. februarja, ko sem stal na straži, me je ranila krogla iz ruske puške, nakar smo me poslali v bolnišnico v neko madžarsko mesto. Tu so me očistili uši in položili v mehko posteljo, na kateri sem skoro neprenehoma spal dva dni. Vselej, ko je bil čas obeda, so me morali buditi. Prav zadovoljen sem bil, kajti rana ni bila nevarna in sem lahko hodil okrog.

V tisti bolnišnici sem bil 28 dni, potem pa so me poslali v neko drugo na Moravsko, kjer sem ostal mesec dni, dokler me niso proglasili za zdravega. Moral sem iti v vojaško pisarno, kjer so mi dali potrebne listine in poslali na Dunaj, od tu pa v Gradec in dalje do Voitašberga, ki je bil sedež mojega polka.

II

V Voitašbergu sem ostal do meseca maja, dokler ni prišlo povelje, da mora naš polk odrediti na italijansko fronto. Dospeli smo v mesto Brunek, v katerem je bilo nastanjenih več stotnih. Od vsake stotnije so potem izbrali nekaj mož za bataljon hribolazcev, med katerimi sem bil tudi jaz. Vsi drugi so morali na fronto, gočim smo mi ostali v mestu nadaljnjih 20 dni. Učili so nas plezanja po

strmih hribih in skalovju. Imeli smo težke vaje. Vsak izmed nas je dobil 30 metrov dolgo vrvo, ki jo je bilo treba rabiti pri plezanju na strmine.

Po 20 dneh vežbanja so nas poslali na fronto. V moji stotniji je bilo šest Slovencev, večino pa so tvorili Bošnjaki. Po dolgem korakanju smo dospeli v vzhodje visokega hriba, na čigar vrhu so se nahajali Italijani. Tu smo veliko pretrpeli, kajti treba je bilo vrtati luknje v trde skale, plezati po strminah in vedno opazovati Italijane, da nas ne bi zahrbtno napadli. Bilo je tudi pomanjkanje živil in bili smo vedno lačni, poleg tega pa so nas nadlegovale uši.

V avgustu so nas začeli Italijani pozdravljati z granatami. V skalovju je silno pokalo in kamenje je frčalo na vse strani. Dva Bošnjaka in jaz smo se stiskali za neko veliko skalo, okrog katere so padale italijanske granate toliko časa, da so jo razdrobile. K sreči ni bilo nič hudega, le jaz sem odnesel razprskano glavo in sledovi se poznajo še danes. Našli smo potem zavetje pod neko drugo skalo, katere italijanske granate niso dosegle.

Ko se je zmračilo, so topovi utihnili. Dobili smo povelje, da moramo iti vsi na stražo, ker nas nameravajo Italijani napadati. Vede-li smo, da nas sovražnik lahko premaga, ker je naša stotnija imela le 75 mož in ni mogla pričakovati od drugih pomoči.

Okrog četrte ure zjutraj smo opazili, da se v naši bližini nekaj premika. Slutili smo, da so Italijani dospeli do nas in nismo se motili. Kmalu smo jih zagledali in otvorili ogenj. Streljali smo tako naglo, da so bile naše puške tako vroče, da smo jih komaj držali v roki. Kar naenkrat so se vsi Italijani proti nam in zdelo se nam je, da jih je ko listja in trave. Medtem se je že zdanilo in videli smo, kako so naše kroglice podirale Italijane. Ko so dospeli prav blizu, smo začeli metati proti njim ročne granate, kar jih je tako preplašilo, da so dvignili roke in se podali. Razen Bosancev smo vsi prenehali streljati. Le s težavo smo jih pomirili, ker niso zaupali Italijanom. Italijane smo potem spravili skupaj in jih prešteli. Bilo jih je 119, med njimi 22 častnikov, katere smo spravili v ozadje kot ujetnike. Nekaj Italijanov je zbežalo nazaj, a jih nismo hoteli zasledovati. V tisti bitki je padlo veliko število Italijanov in mi smo potem imeli mir.

Biliza se je zima in v oktobru smo že dobili prvi sneg. Šel sem k poveljniku in ga vprašal za dopust. On me je izpraševal, koliko časa sem že vojak, na katerih frontah sem se boril itd. Ko sem mu vse pojasnil, je rekel, da mi bo dal kmalu odgovor in teden dni pozneje sem že imel potrebne listine v rokah. Bil sem silno vesel, ko mi je bila po tolikem času dana prilika, da se vrnem domov.

Na 21. oktobra sem šel na dopust in dva dni pozneje sem že potikal na vrata rojstne hiše. Oče in mati sta bila presenečena, ker nista vedela, da bom prišel domov, in sta od veselja jokala. Doma sem se dobro počutil, toda štirinajst dni dopust je kmalu potekel in treba se je bilo vrniti na fronto. S težkim srcem sem se odtrgal od svoje in prijateljev, ko je prišel čas odhoda.

Ko sem dospel spet v tisto gorovje, je bilo že zameteno s snegom in snežilo je kar naprej. Plezanje po hribih je bilo nevarno, ker so se trkali plazili v zasipali vojaške. Neki plaz jih je zasul 18 naenkrat in njih trupla smo našli šele, ko je sneg skopnel. Sneg je zapadel tako na debelo, da smo morali delati predore pod njim, skozi katere smo hodili po potreščina.

(Koniec prihodnjik.)

SLOVENSKE NARODNA PODPORA NA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še posebej list Prosveta za karisti, ter potrebne agitacije svojih društev in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Janezov Janez:

Pricvrknjeni Jakec

(Mimogrede ujeta slička)

Naša velika vas, ki jo tako radi s prasa razganjajočim ponomom imenujemo metropolo ameriškega slovenstva, a je v zvezi temu v jedru še zmirom zgolj velika slovenska vas na tujih tleh, je precej bogata raznih posebnosti, med katerimi Jakec, s primkom "pricvrknjeni", ni baš najmanj vidna ali zanimiva. Še mlad, dolgega konjskega obraza, udratih lic in srepkih križengledih oči, je vedno zdaj na tem drugič na onem koncu naše velike vasi ter vam prihaja pred oči, ko se ga najmanj nadejate, namreč če ne poznate njegovih navad in potov.

Kje ga je najlažje najti? Ob mrtvaških odrih in pri pogrebi. Jakec si je bil namreč nekoč, vrag si ga vidi kedaj in kako, vtepel v glavo, da pogreb brez njega ne bi bil pravi pogreb in odtistihmal umiramo Velikovaščani s sladko zavestjo, da če nihče drugi, Jakec bo gotovo stražil ob naši krsti ter nas spremljal v krstovo deželo. Kar nič ne pretiravam ali lažem, če trdim, da Jakec ne izgubi skoro nobene "hiše žalosti" ali pogreba v naši veliki vasi in da je postal že skoro neizogiben privelek naših romanj v krstovo deželo.

Zakaj ima Jakec tako veselje do mrljev in pogrebov, ne vem, zdi pa se mi, da se hoče na ta način nekako naplačati, kajti narava si je privoščila z njim grdo šalo, mu dala pokvečeno postavbo, križengledne oči in obraz, ki spominja na konjsko smrt; in tako spačenemu človeku, tudi če ima v glavi eno kolesce manj kot takozvani normalni ljudje, nedvomno dobro dene, ko vprico njega izročajo materi zemlji in njenim črvom ljudi, proti katerim je bila narava toliko bolj radodarna kot proti njemu. Vprašanje je le, ali Jakec to ugodje občuti zavestno ali zgolj podzavestno. A bilo tako ali drugače, saj za nas to ni važno, glavno je, da ugotovimo zgodovinsko dejstvo, da je Jakec dosegel, da si danes ne moremo več misliti "hiše žalosti" ali pogreba brez njega.

Druga Jakčeva bolezen je plesanje. Jakec zelo rad pleše. Toda ta strast mu pripravi marsikatero razočaranje, kajti plesalke bežijo pred njim kot pred živim vragom in potrebna mu je jeklena vztrajnost, predno si jo končno najde. Da naš ženski svet ne pleše rad z Jakcem, seveda ni nič čudnega. Tisto, da je malo pricvrknjen, bi mu ženske že odpustile, saj kolikor toliko so pricvrknjeni vsi moški, ko bi le ne imel tako konjski smrti podobnega vdrtega obraza in tako srepkih križengledih oči... Naj bo fant pricvrknjen, da je le toliko čeden za pogled, zlasti v obraz, da ne vzbuja smeja ali povzroča hudih sanj, pa že gre. Toda Jakec ima prirojeno smolo: muhasta, v njegovem primeru že kar hudobna narava ga je obtožila z obrazom, ki vam z lahkoto povzroči najhujše sanje, polne popisno grdih pošasti in ker se je narava vrh tega zmotila še pri vstavljanju kolesa v lobanjo, kar ne more dobiti plesalk, dasi je inace izvrsten plesavec. To že, sempatja se ga usmili kaka dobrosrčna ženska ter zapleše z njim enkrat, a takih dobrih duš je na naših plesiščih čedalje manj in to po Jakčevi krivdi, kajti dečko je v tem pogledu docela podoben psu v domačem pregovoru: Ponudi mu prst, pa te zgrabi za roko! Z drugimi besedami, če ste tako dobrosrčni, da iz usmiljenja privolite v ples z Jakcem, se vas bo Jakec prijel kot klop svojo žrtve in le z veliko težavo se ga boste rešili. In tako ima Jakec na naših plesiščih navadno veliko smolo.

Zadnjič, ko so igrali v Slovenskem narodnem domu "Divjega lovca" in je predstavi prisostvoval tudi ljubljanski nadškof, je bil Jakec središče zabavnega dogodka. Škof je sedel na posebno zanj pripravljemem stolu, naslanjaču ali kar koli je že bilo, naš Jakec pa je stal malo vstran ter verno motril cerkvenega dostojanstveni-

Predsednik Roosevelt v razgovoru s predsednikom panamske republike Harmodiom Ariasom.

ka oz. njegov sedež ali oboje. Po tretjem dejanju pa je njegova "prevzvišenost" vstala ter zapustila svoj sedež in — kaj mislite, kaj je storil naš Jakec? Nič drugega, kakor da jo je kratko in malo ubral proti škofovemu sedežu ter se brez vsakršnih ceremonij in s smrtno resnostjo na obrazu ustoličil na škofovo mesto.

V dvorani je zavladal vesel nemir, smeh in hahljanje, pridetelji pa so se začeli praskati za ušesi in ugihati, kaj storiti? Ali naj ga primejo za uhlje ter vlečejo ven? To bi utegnili pokvariti svečano razpoloženje in harmonijo. Pa so poslušali pametnega človeka ter pustili Jakca kraljevati na škofovem sedežu.

Potem pa je napočil dan slavnostnega odkritja spomenika škofu Baragi. Slavnost se je začela z veliko parado. Jakec je to vedel ter je vnaprej sklenil, da bo v tej paradi igral važno vlogo, pa če je komu prav ali ne. In tako je tudi bilo. Jakca se drži smola že tako dolgo, da je sam postal smola.

Komaj so začeli prihajati prvi pohodniki, že je bil Jakec tam ter začel deliti povelja veskrižem. In ko se je pohod začel, je stopal naš Jakec na čelu povork, pred godbo na pihala, stopal lepo in po taktu, kakor se spodobi.

Jakec je triumfiral. Prejtni večer se je bil ustoličil na provizoričnem prestolu cerkvenega vladike, zdaj pa je, kakor pravi vladar, dejanski prevzel vodstvo velike armade...

Pri vsem tem si je Jakec najbrž mislil, če je sedež dober za škofa, bo dober tudi zame, kar se pa parade tiče, pa ne more ne pridobiti niti izgubiti več sijaja, ako jo vodim jaz ali kak drug Jakec ali Janez...

Tak je naš Jakec, kateremu so ljudje, ki imajo dobre oči za

človeške pomanjkljivosti, našli vzdevek "pricvrknjeni".

Drugače pa ni baš napačen človek. Svoje bližnje pustil miru, jih ne žali, opravlja grize in je v tem oziru do boljši kot mnogo drugih Janezov, ki imajo sicer oz. vsaj za tako verjamejo, da imajo kolce več v lobanji. Oblečen je v no čedno in skrbno in v tem gledu prav nič ne sliči na Jurčičevemu "desetemu b. tu". Tudi dolar ima navadno pri sebi, da ga lahko kaže. Samo pokaže! Če je jen, pride kar lepo k vam, vam svetuje, da bi mu kupili kozarec pijače. Jakec namre, da ima denar vražje kralj rep in da je dolar težko ujo, če pustiti, da ti uide — o, Jakec se po tem tudi ravna.

Kje je bil rojen in kak Well, to mi pa ni znano in po pravici povedano, tudi ne nima. Jakec je tu, med na in takšen kakor sem ga nakrko opisal — in to je glavno.

"MOJ DRAGI MALI SINCEK SEDA JE KOT MALI SPACE"

Bil je zelo suh in ni imel nobene ga apetita; nič več nisem vedela k mi je storiti."

Materi pravijo, Trinerjevo grenvino je ravno pravo zdravilo za podhranjenost otroke. Njega vsebi so najboljše snovi, ki jih je zdravstvo na veda iznajdi mogla za odprapzrtnice, slabega apetita, glavobol, zbuge spanca, plinov, slabega diha, nečiste kože in sitnosti v zvezi prebavnimi nereditostmi. Prijazno piti in dobro zanesljivo družinsko zdravilo. V vseh lekarnah.

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Joseph Triner Company, Chicago

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in s šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enake, za člana ali možana \$6.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri ansementu \$1.20 za tednik, se jim to šteje k naročnini. Torej sedaj ni vrožna, reči, da je list predrag za čla S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Druž. države in Kanado \$6.00	Za Cileero in Chicago je \$4.00
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in..... 4.00
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 3.60
3 tednike in..... 3.20	3 tednike in..... 3.20
4 tednike in..... 2.80	4 tednike in..... 2.80
5 tednikov in..... 2.40	5 tednikov in..... 2.40
	Za Evropo je..... \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri ted članov preneha biti član SNT ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročen na dnevno Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem deplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. družina \$.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledočih članov družine:

2)..... Čl. družina \$.....

3)..... Čl. družina \$.....

4)..... Čl. družina \$.....

5)..... Čl. družina \$.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....